

Collegiarum Gallia, in quibus in Romana Curia nullae exiguntur Ordinarium attestations: quod si agatur de resignatione beneficiorum simplicium, receptum quoque est in Romana Curia, ut illa admitti valeat sine attestations Ordinarii; insuper si agatur de beneficio Parochiali resignando, non aliter, excepta Gallia, resignatio admittatur, quam si resignatarius sit jam constitutus in aetate annorum triginta, quamquam gene-

raliter verum sit, ad beneficium Parochiale adeo provecam aetatem non requiri. Id refertur apud Rigantium ad Regulam 45. Cancellariae numero 36. & sequentibus. Ex quibus omnibus liquet, quibus cautionibus pro temporum opportunitate usi fuerint Pontifices Maximi, ut inter resignationes occasio omnis auferretur, fraudem faciendi, quae fieri saepe consuevit ex multorum improbitate, utilitatibus Ecclesiarum.

A P P E N D I X

De Beneficiis impropriis.

Quemadmodum feuda impropria dicuntur, quae a generalibus feudorum regulis recedunt juxta singularem investiturae formulam; ita jure optimo beneficia dicuntur impropria, quae generaliter, & undecumque non habent beneficiorum omnium naturam, qualitates, proprietatesque universas, sed ejus indolis sunt, qualem singulari jure ex sui institutione, vel ex fundationum tabulis acceperunt. Hinc tot demonstrari possunt beneficiorum impropriorum exempla, quot modi sunt, quibus simplex beneficiorum natura immutetur, ea adjecta observatione, qua demonstratur, quaedam beneficia modo magis, modo minus impropria dici, prout vel magis, vel minus beneficiorum ordinariis regulis subsunt. His positus, beneficia impropria dixeris praestimonialia, seu praestimonialia portiones, quae scilicet alicui conceduntur, incidente quadam ex causa, nec perpetuo duratura, ex gr. causa studiorum, vel paupertatis, vel militiae ineundae, cap. ult. de concess. praeb. in 6. Impropria quoque dixeris beneficia manualia, electiva, patronalia, item coadjutorias etiam cum jure futurae successionis, vicarias, & alia bene multa. Sed quae magis, & omnino impropria dici possunt, sunt clerica-

lia patrimonialia, & cappellaniam, praesertim laicales, quibus vix beneficium ecclesiasticum nomen tribui potest, quibusque propterea nullo modo accommodari possunt leges illae universae, quae de beneficiis ecclesiasticis mentionem faciunt, sive onus, sive jus, aut privilegium contineant. De hoc igitur postremo beneficiorum impropriorum genere superest, ut in praesentia disseramus, ad absolvendam tractationem; siquidem de aliis impropriis beneficiis jam multa in praecedentibus tradita sunt, & pro omnibus sufficeret generatim dicere; ipsis regulas omnes beneficiorum praestitutas accommodari, nisi in quibusdam a generalibus regulis eadem beneficia exempta fuisse apertissime demonstrantur.

Ut primum de clericalibus patrimonialibus dicam, observant viri eruditi, per duodecim ferè priora saecula nullum fuisse illorum usum. Vel enim ad ea tempora respicimus, quibus Clerici vitam communem ducentes ex redditibus Ecclesiarum in communi alebantur; tum verò quicumque ab Episcopo ordinaretur in bonorum communionem adscisceretur in Collegio, neque ordinabantur plures, quam reddituum quantitas, & ratio ferre valeret; quamobrem ut plurimum praestitutus erat administratorum numerus, quem-

quemadmodum de Constantinopolitana Ecclesia testatur Justinianus in Nov. 3. principio, & cap. 1., cui jungi potest Novella 6. cap. 8., & si quando praeter numerum ordinatio facta fuisset, sacris canonibus omnino improbabatur, ita ordinatis ab ordine, officioque suspensis, can. 1. & 2. dist. 70. nisi forte adauctis redditibus ecclesiasticis Episcopus alios adjungi Clericos non tam utiliter, quam commodè posse duxisset. Vel ad ea tempora respicimus, quibus jam discissa vitae clericalis communione singulis certa bona, certa que officia sub beneficii nomine adsignata fuerunt; tum verò nemo ordinabatur, nisi occasione vacantis beneficii, ejusque titulo, quemadmodum etiam hodie usu venit in ordinatione Episcoporum, qua nemo insignitur, nisi certa Sede Episcopali vacante. Temporibus Alexandri III., & Innocentii III. cum quidam Episcopi numerum Clericorum pro lubitu auferent, cavendum fuit, ut ordinatorum in poenam admissi tenerentur ordinatis indigentibus necessaria vitae subsidia ministrare, quod adparet primum ex cap. 4. de praebend. Ibidem voluit Alexander III. ut si Episcopus aliquem in Diaconum, vel Presbyterum ordinaverit sine titulo, de quo necessaria vitae percipiat, tamdiu ei necessaria ministret, donec in aliqua Ecclesia convenientia stipendia militiae clericalis adsignet, adjecta exceptione, nisi ordinatus de suis, vel paternis bonis subsidium vitae habere possit. De Subdiaconis nihil expressè definit Alexander III., utpotè ejus aetate Subdiaconatus ordoncedum inter sacros adnumerabatur, can. 4. dist. 60. Temporibus Innocentii III. etiam Subdiaconi referri coeperunt inter Clericos majores, & verè in sacris ordinibus constitutos, uti liquet ex cap. 9. de aet. & qualit. perfic., tum verò Innocentius III. eandem disciplinam observandam in ordinatione Subdiaconorum mandavit, quae in ordinatione Diaconorum, & Presbyterorum observabatur. Hinc est, quod in cap. 13.

de aet. & qualit. praefic. conquestus de cujusdam Episcopi facto, qui Clericos sacris ordinibus sine titulo initiaverat, mandavit eidem, ut ordinatis provideret. Id ipsum & clarius rescripsit in cap. 16. de praebend., ubi tradidit, canonum sententia debere quidem irritas esse ordinationes sine titulo factas, attamen ex indulgentia quadam, se mitius agere velle, mandans, ut Episcopus, qui Subdiaconum sine titulo ordinaverat, ordinato beneficium concederet, & quousque non concesserit, ordinato vitae necessaria suppeditaret. Exceptionem etiam probavit in cap. 23. de praebend., declarans, posse sacros ministros sine titulo ordinari, quin ordinatores teneantur ad necessaria vitae subsidia praestanda, quoties ordinati de patrimonialibus bonis valeant sustentari. Ex his rescriptis factum est, ut passim judicaretur abolita veterum canonum poena praestituta odio ordinationum sine titulo factarum, qua nimirum ordinati erant ab ordine suspensi, can. 1. & 2. dist. 70., cujus loco successerat obligatio poenae ordinatorum alendi ordinatum. Ad evadendam hanc obligationem curaverunt Episcopi; ut, quoties ordinaturi essent majores Clericos sine titulo, id est nullo concessio beneficio, tum non aliter ordinandos admitterent, quam si ordinandi se necessariis vitae subsidiis non destitui demonstrarent, quod probabatur laudatis Alexandri III., & Innocentii III. rescriptis, atque hanc demonstrationem appellaverunt Patrimonii ecclesiastici constitutionem, cap. 23. de praebend. At enim interea quidam Episcopi abutebantur hac nova disciplina; nimirum cum ordinaturi essent Clericos inopes, ut se ab onere eos alendi relevarent, exigebant ab ordinandis jusjurandum, quo sponderent, se nihil ab ordinatoribus postulatuuros. Gregorius IX. gliscenti abusi occurrit, statuens in hac specie, ordinatorum per triennium esse a collatione ordinum suspensum, & ordinatum esse suspensum ab ordine sic suscepto,

to, donec à Sede Apostolica dispensationem obtineret, cap. 45. de simonia, qua in specie confirmata videtur veterum canonum disciplina, quæ suspensio ab officio indicebatur, quæ attendere moderatio invecata ex indulgentia Alexandri III., & Innocentii III. His adhibitis cautionibus, non displicuit ea ordinandi ratio aut Episcopis, aut Clericis beneficiariis inferioribus, propterea quod numerus administratorum ecclesiasticorum augebatur, dum præter beneficiarios erant alii titulo patrimonii ordinati, ac propterea sine diminutione obventionum ecclesiasticarum cedentium beneficiariis, munera sacra commodius exercebantur. Sed iterum in Concilio Tridentino res hæc in gravissima controversiam adducta fuit, uti refert Cardinalis Pallavicinus in sua historia lib. 17. cap. 9., & propè eò devenerunt ecclesiastici Patres, ut neminem amplius ordinandum titulo patrimonii admitterent, nisi statim obiectum fuisset, fraudem exinde fieri Ecclesiis numero plurimis, in quibus per pauca admodum beneficia, alieubi etiam nonnisi unicum, et cetera dignoscerentur, nec satis poterat per paucos beneficiarios publicæ sacrarum utilitati prospici. Quamobrem prudentissimè cavendum fuit, ut non aliter fierent ordinationes titulo patrimonii, quam si per illas necessitatibus, aut utilitatibus Ecclesiarum consuleretur, cap. 16. sess. 23., juncto cap. 2. sess. 21. de Ref.

Perspicuè exinde colligitur, non æquè admitti ad ordinationem titulum patrimonii, ac admittatur titulus beneficii: videlicet ordinatio facta patrimonii titulo, non ordinarii juris est, sed veluti in subsidium permessa, quoties id opus esse, vel saltem utile Ecclesiæ prudenti Episcopi arbitrio videatur; quare traditum est apud Fagnanum ad cap. 4. de præb. num. 24., nonnisi ex dispensatione ordinationis ejusmodi fieri. Equidem Concilium Tridentinum minimè definivit quantitatem patrimonii, & fructuum è patrimonio redigendorum,

propterea quod de ea re ageretur, quæ non potuisset in singulis diocesisibus æqualiter omninò servari, proptereaque Episcoporum arbitrio erat relinquenda: tantum decrevit, ut sufficere illud posset ad honestam Clericorum sustentationem juxta mentem veterum decretorum Alexandri III., & Innocentii III. superius commemoratorum; adeo ut, si fortè quis tenuis, & insufficientis beneficium possideat, ordinari possit, quoties beneficio tantum privati patrimonii adjiciatur, quantum par esse sustentando Clerico valeat. Debet autem patrimonium esse perpetuum, certum, pacificè possessum, in bonis immobilibus consistens, & fructiferum. Quod perpetuum esse debeat, deducitur, illud alienari non posse sine licentia Episcopi, nunquam facultatem hanc concessuri, nisi quum aut causa existat necessaria, aut Clerici utilitas suadeat, cui aliàs consulatur; uti contingit in permutationibus, aut in illis causis, in quibus certo modo Clerici utilitati æquè prospicitur, quemadmodum evenit in Clerico, qui ordinatus est titulo patrimonii, & interea gaudet coadjutoria cum jure futuræ successionis; evenienti enim successionis tempore, permitti eidem poterit, ut patrimonium alienet. Similiter evenit in Clerico, qui cum patrimonii titulo ordinatus esset, inde ecclesiasticum beneficium sufficiens adipiscatur. Hinc non repugnat, certis conditionibus patrimonium ab initio constitui, ut ex. gr. loco tituli esse designat, cum Clerico alia ratione consultum fuerit. Quod certum esse debeat, deducitur, designandam in primis esse ab Episcopo certam redditus quantitatem, ad quam patrimonium exigantur, & juxta eam patrimonium constitui oportere. Quod pacificè possideri illud oporteat, colligitur in primis, faciendas esse publicas in Ecclesia constituendi patrimonii proclamationes, ne fortè in re aut aliena, aut aliis obligata inutiliter constituantur; deinde quamquam ab extraneo

donante constitui possit, evitandum tamen semper esse, ne subdola donatio sit contracta ex. gr. inter donantem, & donatarium fiducia, ut dominus re specie tenus donata fruatur, aut ne in fraudem aliorum ea donatio tendat, quod ex. gr. contingeret, si pater in injuriam, & diminutionem legitimæ portionis singulis liberis debita, uni filio patrimonium constitueret. Quod denique in bonis immobilibus, ac fructiferis consistere debeat patrimonium, colligitur, res mobiles, imò & immobiles infructiferas admitti non posse, ne menti Concilii, & antiquorum constitutionum fraus fiat. Non esset tamen rejicienda constitutio facta in censibus justis, aliisve similibus juribus, quæ immobilium jure censentur, & certas habent obventiones; dummodò caveat Episcopus, ut, si fortè census debitor sortem restituat, ea in rem æquè immobilem, ac fructiferam impendatur; imò & tradit Barbosa de offic. & potest. Episc. allegat. 19. num. 73., in arbitrio Episcopi esse, ut Clericum ordinet, quoties extraneus quidam par solvendo, alimenta se præstiturum spondeat ordinando; hæc enim fidejussio immobilium jure in hac parte censetur.

Gravem controversiam movere solent postrema verba Tridentini Concilii in dicto cap. 2., quibus nova hæc patrimoniorum disciplina certis modis confirmata est, hac adjecta pœnali sanctione, antiquorum canonum pœnas super his innovando. Num nomine antiquorum canonum intelligemus canones 1. & 2. distinct. 70., quibus ipso jure suspensi declarantur, qui sine legitimo titulo ordinantur, aut potius capitulum 16. de præbend. cum similibus, ubi pœna imminet Episcopo ordinatori, ut ipsum ordinatum alere, vel donare beneficio teneatur, eo etiam adjecto, ut graviore pœna & ordinans, & ordinatus plectantur, quoties ordinationis tempore conventum fuerit, ne ordinatus alimenta peteret ab ordinante, juxta capitulum

penultimum de simonia? Indiguerunt sanè interpretatione verba laudata Tridentini decreti, in quorum conspectu receptum fuit, innovatas tantummodò fuisse pœnas adversus Episcopos ordinatores præstitutas in dicto cap. 16. de præbend., uti ad illius interpretationem testatur Fagnanus num. 63., non verò eas, quæ olim præstituebantur, & fuerunt jamdiu in dicto cap. 16. ex indulgentia remissæ. Et quamquam Sixtus V. in sua constitutione, quæ incipit *Santum, & salutare* anni 1588. nonis Januarii, voluerit, ordinatos sine patrimonio sufficienti eo ipso pœnam suspensionis incurrere, ea tamen constitutio in illa parte abrogata fuisse videtur à Clemente VIII. in constitutione, quæ incipit *Romanum Pontificem* 40., in qua voluit, ut omnia ad normam Tridentini Concilii redigerentur. Neque dicas, subobscuram videri in ea generali formula Tridentini Concilii sententiam. Facile enim est, in eadem Tridentinorum Antistitum prudentiam insignem agnoscere, quoniam emergere casus poterat in dicto cap. 16. de præb. & similibus non comprehensus, in quo propterea adhuc definendum erat juxta antiquiores canones, id est primum, & secundum dist. 70. Finge ex. gr., monachum necdum professum titulo Monasterii ordinationem subdolis artibus ab Episcopo impetravisse; nonne dicendus ipse fuisset jure ipso suspensus, quod ad hanc speciem disciplina dicti capituli 16., & similibus minimè pertineat? Reverà ita declaravit Pius V. in sua constitutione *Romanus Pontifex sacrarum* anni 1568. pridie idus Octobris. Finge, Clericum in designatione patrimonii circumvenisse fraudibus Episcopum ordinantem: nonne adversus eum locum haberet vetus pœna suspensionis, quando in dicto cap. 16. Innocentius III. tantum coercere voluit Episcopos illos, qui spontè ordinationem sine titulo celebravissent? Finge, Episcopum sine titulo ordinantem pactum fuisse, ne

quidquam à se peteretur: nonne & suspensioni locus faciendus erat, juxta capitulum 45. de simonia? Erant hæc, & similia singularia; quamobrem utile fuit in Tridentino Concilio generalem clausulam adjicere de innovandis antiquorum canonum pœnis, quæ pro varietate factorum variæ erant, & omninò distinctæ. Unum adhuc adjiciendum superest ad hanc rem; nimirum titulum hodie jure communi requiri in ordinatione sacerdotum, id est collatione Subdiaconatus; majorumve graduum, non verò inferiorum, quoniam receptum hodie est, inferiores ministros resilire ab officio posse. Sacrorum ordinum tantum mentio fit, in dicto Tridentino capite 2., uti & in capitulo 13. de ætat. & qualit. præfic., & quamquam in cap. 4. de præbend. tantum de Diaconis, & Presbyteris mentio fiat, dicendum est, uti superius prænotabam, temporibus Alexandri III. necdum Subdiaconatum inter majores ordines habitum ex generali disciplina fuisse, & cum temporibus Innocentii III. Subdiaconi inter majores Clericos recenseri cœperint, cap. 9. de ætat. & qualit. præficiend., tum disciplinam jam olim invecam respectu Diaconorum, & Presbyterorum, protractam etiam ad Subdiaconos fuisse, cap. 16. de præbend.; nisi dicere malis, minus dictum fuisse ab Alexandro III. in dicto cap. 4., & quod omissum fuit de Subdiaconis apud Alexandrum III., supplendum esse ex rescripto Innocentii III. in dicto cap. 16. eod. tit.

Cappellaniæ ita dictæ, quòd ut plurimum significant obligationem vel celebrandi Missæ sacrificium, vel certa ministeria præstandi statis diebus in certa Cappella, sive Altari, argumento canonis 30. de concess. dist. 1., non semper eandem habent naturam, quum earum indoles potissimum à foundationum tabulis, pendeat, proindeque modò magis, modò minus à generalibus beneficiorum regulis recedunt, prout postulant variæ

conditiones initio adpositæ, pro ea, quæ fundatoribus amplissima tributa legibus fuit, potestate, can. 30. caus. 18. quæst. 2., cap. 4. de cond. adpos., juncto argumento legis 48. ff. de pactis, l. 1. §. 6. ff. de positi, l. 20. §. 1. ff. de pact. dotal., l. 2. ff. siqu. à par. man. fuer., l. 1. ff. de solution., l. 1. cod. de sacrosanct. Eccles. Harum institutio recentiore originem habet, inductam exemplo beneficiorum. Etenim cum olim auctoritate Antistitum tributa fuissent ecclesiastica officia, & unicuique Clerico certa bona adsignata sub nomine beneficii; Antistitum exemplo vel Collegia Clericorum, vel singulares personæ etiam laicæ certa bona certis conditionibus discreta voluerunt, quibus Clerico cuidam certis indictis oneribus consuleretur. Itaque beneficiis formam dedit ratio ipsa publica sacræ hierarchiæ, unde beneficia munerum publicorum nomine rectè possunt appellari: at Cappellaniis formam dedit singularis pietas, & religio erigentium fundatorum, quæ sola pro lege fuit. Sed heic est, ubi sæpè numero fit confusio rerum, & notionum, quandoquidem Cappellaniæ etiam beneficiorum nomine passim, utut improprie, appellantur, propterea quod quædam sint & beneficiis, & Cappellaniis communia; item quandoquæ Cappellaniæ confundantur cum anniversariis, vel piis legatis, utut Cappellaniarum natura adhuc sit à natura anniversariorum, vel legatorum piorum valde distincta. Ut ex methodo dicam, in primis observandum erit, qua ratione Cappellania, aut conveniat cum beneficiis, aut à beneficiis distinguatur; deinde observandum, qua ratione Cappellania aut conveniat cum anniversariis, vel legatis piis, vel ab eisdem secernatur; quibus positis, facile Cappellaniarum natura, atque indoles dignoscetur.

Itaque in primis convenit Cappellania cum beneficio in eo, quòd in utroque certum sit sacrum officium obeun-

dum,

dum, aut saltem, religiosa, vel pia quædam munera exercenda, adeo ut Cappellanus ea non implens removeri abs jure Cappellaniæ possit, argumento cap. 2. & 4. de Cler. non resid., monitione sanè præmissa, authentica *hoc amplius* cod. de fideicommissis., nisi fundator jure ipso Cappellanum à Cappellania cadere voluisset. Deinde illud est & beneficiis, & Cappellaniis commune, ut certa quoque in Cappellaniis constituta sint bona quasi dos à Cappellano in perpetuum possidenda. E converso à beneficio Cappellania differt primùm in eo, quòd beneficium ecclesiasticum Clerico semper concedatur, at Cappellania non semper Clericum exigat possessorem, sed & quandoquæ laico conferatur; adeo ut si Cappellaniæ nullæ exercendæ hierarchicæ functiones adhæreant, sed tantum pia quædam, opera aut religiosa, veluti dotium annuatim præstandarum, pecunia in pauperes tribuendæ, hæc à laico Cappellano fiant; quòd si functiones hierarchicæ peragenda sint, laicus Cappellanus satisfaciat, si Clerico eas obeundas mandet, nisi specialiter in fundatione cautum fuerit, ut Cappellanus Clericus esse debeat. Differt etiam à beneficio Cappellania in eo, quòd ad erigendum beneficium intervenire debeat ecclesiastici Prælati auctoritas, & quotiescumque beneficium vacet, debeat ecclesiastici Prælati conferri, non privata auctoritati alicujus capi: at in Cappellania non requiritur aut in erigendo, aut in conferendo auctoritas ecclesiastici Prælati; cum omnia vel ab eo, qui erexit, vel ab eo, qui erigenti successit, & patronatum habere dicitur, vel ab alio quocumque, quæ fundator designaverit, perficiantur; quamquam nec repugnet, fundatorem in limine fundationis voluisse, ut Episcopi auctoritas seu in electione, seu in collatione, prout Cappellania vacet, intercedat. Potissimum autem discrimen, quod inter Cappellaniam, & beneficium intercedit,

& ex quo semper Cappellania à beneficio distinguitur, illud est, quod beneficium verè inter jura Ecclesiæ recenseatur, & titulos semper pœnès Ecclesiæ sit, manente administratione generali pœnès Ecclesiæ Prælatus; licet identidem reserventur quædam jura honorifica gratia fundatoris, eorumque, qui à fundatore causam habent; at Cappellania proprie non est inter jura ecclesiastica, cum titulus remaneat pœnès fundatorem, sive iste laicus sit, sive ecclesiasticus, vel pœnes eos, qui à fundatore causam habent, licet fieri possit, ut multa ad Cappellaniam ipsam spectantia conferantur in fidem, religionem, ac sollicitudinem Prælati ecclesiastici; ex quo fit, ut multa, quæ in beneficiis obtinent ex constitutionibus Prælatorum, ad Cappellaniis non producantur, uti contingit in reservationibus Pontificiis, quæ ad Cappellaniis non extenduntur, etiam si de Cappellaniis agatur, quæ fuerint Prælati Ecclesiæ commendatæ aut causa collationis, aut causa alterius actus, ex quo Cappellania ecclesiastica dici possit.

Deinde in quibusdam convenit Cappellania cum anniversario, in quibusdam etiam ab anniversario distinguitur. De anniversariis primùm mentio facta occurrit apud Honorium III. in cap. 11. de celebrat. Miss., inde illorum mentionem fecit Bonifacius VIII. in cap. un. de Cler. non resid. in 6., sunt autem illa annuæ defunctorum commemorationes. Anniversariorum exemplo alia fuerunt instituta pia relicta, in quibus juxta mentem fundatorum sæpius exercentur opera quædam religiosa; atque hæc iterum nonnihil commune habent cum Cappellaniis, quamquam in aliquibus à Cappellaniis etiam distinguantur. Illud commune omnibus est, ut & Cappellania, & anniversarium, & pia relicta universa perpetua censeantur, quoscumque heredes etiam seros obligatura, nisi aliter fundatorem voluisse, expressè constet. Ita in simili propemodum argu-

It 2

men-

mento respondit Modestinus in l. 6. ff. de annuis legatis, ubi perpetuò luendam voluit annuam pecuniam ad ludos civitatis relictam, propterea quod testator causam perpetuam contemplatus fuisse videbatur. Planè in anniversariis, in Cappellaniis, in piis relictis omnibus causa etiam perpetua est, nimirum divinus cultus, redemptio peccatorum, suffragium animæ defuncti, aut opera pia pauperibus sibi perpetuò succedentibus utilia. Hinc facillè occurritur difficultatibus, quæ in contrarium objici possent in conspectu legis 32. §. ult. ff. de legat. 2., legis 38. §. 4., legis 93. ff. de legat. 3., & Novellæ 59. cap. 1. & seq., quæ enim ibidem occurrunt argumenta, non habent causam perpetuam, qualis inest in anniversariis, cæterisque piis relictis in perenne animæ subsidium ordinatis; sed referuntur, aut ad merum testatoris præceptum, quod perpetuum non censetur, aut ad fideicommissum gratia familiæ constitutum, cujus quoque causa perpetua non præsumitur, cum æqualis non videatur testatoris benevolentia in seros descendentes, qualis est in proximos ad certos usque gradus. E converso distat Cappellania ab anniversariis, cæterisque piis defunctorum relictis, quòd in Cappellania certi fundi demonstrantur, atque à patrimonio, seu hereditate fundatoris segregantur, quasi dos ejusdem Cappellaniæ adsignata Cappellano; sed in anniversariis, cæterisque piis relictis præcipua habetur personalis obligatio heredibus imposita, etiam sine ulla designatione certorum fundorum; quòd si quandoquè contingit, certos fundo pro executione piæ relictis demonstrari à testatore, hæc tamen demonstratio non eò refertur, ut indicetur, fundos eosdem esse veluti certam rem ab hereditate separatam, quasi dorem pii operis instituti, sed eò, ut noverint heredes, quibus ex fundis lucræ quantitatem debeant ad executionem piæ voluntatis, vel noverint heredes,

manere apud se præceptam personalem obligationem, fundosque designatos esse causa pii relictis hypotheca obligatos. Ex quo proficiscitur, Cappellaniam prorsus extingui, ubi fundi perierint, quamquam non pareant cætera pia relictis etiam pereuntibus fundis causa executionis, aut hypothecæ demonstratis, manente semper in heredibus quibuscumque personali obligatione. Proficiscitur insuper, fundos Cappellaniæ adsignatos alienari non posse sine solemnitatibus requisitis in alienatione rerum ad rempublicam pertinentium, & sine causæ cognitione, è contrariò alienari posse ab heredibus fundos demonstratos pro anniversariis, cæterisque piis relictis, sine ulla solemnitate, & sine causæ cognitione, nisi aliud fundatorem voluisse probetur, manente tantum pœnès heredem alienantem personali obligatione, argumento legis 81. §. ult. ff. de contrah. emt., l. 96. 120. ff. de legat. 1., l. 38. ff. de usu, & usufr. leg., l. 2. §. 1. ff. de alim. & cibar. legat., aut in novum possessorem translata hypothecaria obligatione, si pro anniversario, piisve relictis fundi fuerint à fundatore obligati, argumento l. 12. ff. de aliment. vel cibar. leg., vel si tacitè ex lege, hypothecæ obnoxii fuerint, uti contingit, quoties legato constitutum anniversarium proponatur, l. 1. cod. communia de legatis. Denique proficiscitur, institutis anniversariis, vel aliis piis relictis, bona demonstrata dividi inter heredes pro hereditaria parte, divisa quoque eodem modo obligatione contra quam obtineat in Cappellania, quæ semper individua est, cujus propterea bona unà cum obligationibus coherentibus semper manent apud Cappellanum, sive heres sit fundatoris, sive quicumque alius hac adjecta observatione, ut si fortè à fundatore heres fuerit Cappellanus institutus in perpetuum, & emergat casus plurium coheredum, tunc apud seniores, tanquam, apud patronum bona Cappellaniæ consistant, nisi aliud adpareat à fun-

fundatore constitutum, argumento l. 77. §. 21. ff. de legat. 2., juncta l. ult. ff. de fide instrumentorum, & l. 192. ff. de regul. juris. Planè ex his omnibus, in quorum conspectu liquet, quomodo à beneficiis, vel à legatis quibuscumque piis Cappellania distinguatur, jam intelligitur, quænam sit singularis Cappellaniarum indoles, ac natura.

Vulgaris est Cappellaniarum partitio, juxta quam aliæ ecclesiasticæ, aliæ laicales appellantur. Propriè ecclesiasticæ dicuntur, quoties erigantur ecclesiasticorum Antistitum consensu, argumento capituli 4. de relig. domib., licet in tabulis foundationis adjectum fuerit, nullam Episcopi institutionem requiri, quotiescumque Cappellania vacaverit, sola nominatione patroni vim institutionis habente. Idem erit, si Ecclesiæ, si Rectori Ecclesiæ, si Collegio Clericorum seu sæcularium, seu regularium, concessa Cappellania fuerit à fundatore, can. 6. casu 10. quæst. 1., cap. unic. §. ult. de jure patron. in 6., argumento l. 20. §. 1. ff. de annuis legatis. Quòd si concessa fuerit hospitali, distinguere oportebit inter ecclesiasticum, & laicum hospitale: si laicum, laica intelligetur, si ecclesiasticum, ecclesiastica; quemadmodum & laica Cappellania erit, si laicorum sodalitia concedatur, dicto capitulo 4. de religios. domib.

In Cappellaniis ecclesiasticis ea ferè omnia vigent, quæ in beneficiis obtinent, nimirum sive quòd spectat bonorum alienationem, sive quòd spectat præsentationes, institutiones, earundem tempora, ac devolutiones; sive quòd spectat juris patronatus extinctionem, sive quòd spectat titulum ordinationis, quo quis arcatus dicatur, sive quòd spectat ætatem, obligationesque personales Cappellani, qualis est inter cæteras horarum canonicarum recitatio, & residentia, quicumque sint, utut tenues Cappellaniæ fructus, imò etiam si Cappellanus remo-

veri ad nutum ex foundationum tabulis possit. Uno verbo: eatenus tantum hujus generis Cappellaniæ à beneficiis ecclesiasticis distare videntur, quatenus aut fundator expressè distare constituerit, argumento capituli 10. de rescriptis, aut, quoties in antiquis non adpareat expressè quid fundator voluerit, quatenus distare demonstret usus rerum gestarum.

Laicæ Cappellaniæ dicuntur, in quibus ex voluntate fundatoris ita omnia disposita sunt, ut nulla in erectione, eoque minus in institutione Cappellaniarum Episcopalis requiratur auctoritas, etiam si caverit fundator, ut ecclesiasticæ personæ Cappellania tradatur; qua in specie satis erit, si designetur unus ex Clericis, qui ab Episcopo fuerit adprobatus, ut in diocesi ea munera obeat, quæ obeunda sunt ex Cappellaniæ foundatione. Quamobrem hujus generis Cappellaniæ modò appellantur salariæ, aut stipendia Clericorum, modò meræ defunctorum memoriæ, aut commemoraciones, & fideicommissis potius, quam beneficiis æquiparantur, ita ut, nisi aliud fundator expresserit, earum capaces etiam laici sint, etiam femina, etiam infantes, dummodò semper curetur, ut oneribus sacrorum per Clericos idoneos satisfiat. Et quamquam Episcopi jurisdictio sit, curare, ut pia defuncti voluntas executioni mandetur, Nov. 131. cap. 2., cap. 3. de testam., Concilio Tridentino sess. 22. de Ref. cap. 8., nisi & id fundator expressè vetuerit, in cæteris tamen negotiis, & controversiis, quæ spectant ex. gr. jura vocatorum ad Cappellaniam, bonorum alienationes, & similia, publicorum potius Magistratum erit jurisdictio, atque in iis dirimendis causis legum magis civilium, quam ecclesiasticarum placitis inhærendum. Quid verò, si quærendum sit, an laicam, an ecclesiasticam Cappellaniam fundator erexerit, erigendamve mandaverit? Præcipuè erunt adamussim investigandæ foundationis tabulæ, verbisque ea-

earum ac formulis insistendum, ut, quid testator voluerit, ex formulis, iisque deficientibus, ex conjecturis saltem, eliciatur. Deinde si de vetere fundatione agatur, cujus certa non sint, aut non amplius supersint scripto commendata monumenta, consuetudo rerum eoque gestarum, optima erit voluntatis interpres, argumento l. 14. §. 2. ff. de alim. vel cibar. legat. Quod si post universas facti investigationes, adhuc omnia in incerto collocata sint, ecclesiastica potius, quam laica Cappellania erit præsumentia: etenim nomen Cappellaniæ per se, & propriè ecclesiasticam Cappellaniam significat; atque à propria significatione verborum non aliter recedere oportet, quam cum manifestum est, aliud sensisse fundatorem, argumento l. 79. ff. de legat. 3. Neque in contrarium dicas, Cappellaniam ecclesiasticam tum demùm dici, cum Ordinarii auctoritas erectioni ejus accesserit; accessionem autem non facilè præsumi, sed probandam esse, cum in facto consistat, argumento canonis 18. de consecrat. dist. 1. Quid enim, si mortuo fundatore, qui testamento Cappellaniam ab heredibus instituendam decrevit, dubitatio emergat, an heredes teneantur ad Episcopum confugere auctoritatis interponendæ causa? Quid, si dubitatio emergat de Cappellania jamdiu erecta, & in qua proponatur Ordinarii institutio intervenisse? Nonne in prima specie exposcendus adhuc erit Ordinarii consensus, & in altera consensum saltem tacitum Episcopi accessisse, præsumendum videretur?

Singularia quædam sunt observanda in Cappellaniis laicalibus, quod attinet ad obtinendam illorum possessionem. Quamquam enim illæ longè recedant à natura beneficiorum, proptereaque eisdem, quibus beneficia, regulis non subsistant, quoniam tamen quandam habent beneficii imaginem, illud semper elaborandum est, ut cum beneficiis, ser-

vata singulari earundem natura, conferantur. Quamobrem cum in beneficiis patronatis acquirendis quatuor actus distinguantur, videlicet nominatio à patrono facta, præsentatio, qua nominatus sistit coram eo, qui instituendi jus habet, ecclesiastica institutio, & missio in possessionem: ita in Cappellaniis laicis cum locum habere nequeat aut præsentatio, aut institutio, sed tantum nominatio, ac missio in possessionem, adhuc inveniri potest, quod præsentationis, institutionisve speciem præferat, quod fit quoties nominatus Cappellaniam postulat, jure suo sibi ex nominatione quæsito experiens adversus quemcumque in contrarium contendentem. Item observandum est, in Cappellaniis laicis nullibi reperiri definitum tempus ad nominandum, nullumque propterea jus ordinariæ devolutionis agnoscere oportere, sed patronum illis juris remediis, quoties negligat, adigendum, etiam Episcopi auctoritate, quibus adigi potest, quicumque ad opera pia executioni mandanda tenetur; neque enim tempora, atque ordinariæ devolutionum jura in beneficiis ecclesiasticis constituta, illico ad hujus generis Cappellantias protrahuntur, sive quod ibi versetur jus recentioribus sæculis præstitutum, proptereaque novum; nec facilè ad species non expressas extendendum, cap. 3., juncto cap. 1. & 2. de jurepatr., sive quod in beneficiis ecclesiasticis juspatronatus comparat ex canonum potius privilegio, quod certis finibus coerceri potuit; ast obligatio hereditaria respectu Cappellaniæ laicæ tota constituitur jure generali, quo certa jam remedia statuta fuerunt ad tuendas defunctorum voluntates. Itaque arbitrio judicis tota res definitur, modò majus, modò minus tempus ad nominandum definituri, habitatione adjunctorum, præsertim iis postulantis, atque instantibus, quorum interest, argumento l. 1. §. 2. ff. de jure deliber. Cæteris in causis, quales pas-

sim

sim emergere solent respectu seu activi, seu passivi patronatus, atque in definiendo, quis cui præferatur, ubi aliquid in fundationis tabulis expressè definitum non adpareat in specie, ea omnia admissim erunt observanda, quæ in patronalibus beneficiis obtinent, cum in hac parte laicæ Cappellaniæ à beneficiis minimè distare videantur.

Perrarò in ecclesiasticis, frequentius in laicis Cappellaniis contingit, ut Cappellanus ab eo qui jus conferendi habet, amoveri possit; tum demùm scilicet, cum id in tabulis fundationis exprimitur. Qua in specie plura observanda occurrunt. Primum est, has Cappellantias utut ecclesiasticas, reservationibus Pontificis obnoxias minimè esse, cum non semper propriè vacare dicantur. Deinde certum est, in eisdem locum non habere regulas aut de annali, aut de triennali possessione, qua quis sibi valeat illas adversus quemcumque in perpetuum adserere, vindicare, quasi possessio precarii instar sit & omnem præscriptionis causam excludat. Non tamen exinde colligitur, has Cappellantias quodammodo perpetuas dici non posse: etenim adhuc perpetuò possidentur natura sua, quamquam valeant revocari, eodem modo, quo leges, ac rescripta perpetua dicimus, licet revocationibus subjiciantur, cap. ult. de rescript. in 6., quemadmodum etiam perpetua dicimus beneficia, quæ manilia non sunt, licet & ista ita quandoquæ concedi possint, ut post certum tempus, certisque non impletis conditionibus revocentur, can. 42. caus. 7. quæst. 1., cap. 34. de elect. in 6. Nimirum in his, ac similibus speciebus perpetuum dici potest, quod ita conceditur, ut sperari valeat, futurum aliquando, ne revocetur, argumento l. 56. ff. de conditione indebiti. Ex hac observatione deducitur, Cappellantias istas morte concedentis non ipso jure amititi, sed tum demùm si revocentur à successore, argumento ca-

pituli 3. de precar., quin obstat capitulum 5. de rescript. in 6. alia enim ibidem species occurrit, videlicet de eo, qui certa beneficia usque ad beneplacitum Pontificis Maximi obtinuerat, non quousque concessio revocaretur, cui simile est, quod legimus in l. 4. ff. locati, quæ etiam in contrarium opponi solet. Deducitur præterea, earum Cappellaniarum possessores æquè, ac beneficiarios, ad horas canonicas, & residentiam, nisi à fundatore absoluti fuerint, obligari, & beneficia à Sede Apostolica impetraturos, si ecclesiastica Cappellania sit, quam possident, ejusdem mentionem facere in libello supplici debere, eodem modo, quo facere debent mentionem beneficii à se possessi, si aliud beneficium postulent. Amplius dico; nimirum regulariter datam revocandi facultatem non adeo liberè explicari posse ab eo, cui competit, ut sine ulla causa ad revocandum deveniatur; præsertim si Cappellania ecclesiastica sit, in qua conferenda, aut auferenda, arbitrium potius prudentis viri, quam effræne placitum electum præsumitur, & ea Cappellaniæ qualitas potius impressa videtur ad continendum in officio Cappellani, qui veritus, ne removeatur, gravius in munus susceptum incumbat; non sanè quod eadem causæ ad removendum Cappellani in proposito requirantur, quales requiruntur ad removendum beneficiarium; sed quod certas saltem causas, utut leviores, subesse necesse sit. Porro istæ causæ vel suboriuntur ex parte ejus, qui Cappellaniam concessit, vel ex parte ejus, qui Cappellaniam obtinuit. Exemplum primi generis est, si ei, ad quem Cappellani nominatio spectat, liberi adnascantur, aut idonei fiant, qui olim minus idonei erant, quibus Cappellania conferatur. Exemplum secundi generis est, si Cappellanus minus accuratè aut officium gerat, aut bona Cappellaniæ administret. Quid verò, si fundator ita om-

nia